

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 387/2018-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Knopom, advokátska kancelária, Krmanova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 14 C 808/94 z 12. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2018 elektronicky doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 808/94 z 12. júna 2018.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 808/94 priznal okresný súd 7. septembra 2017 v spore úspešnému sťažovateľovi 100 % nárok na náhradu trov konania [potvrdené rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 333/2017 z 29. novembra 2017, pozn.], o ktorom bolo rozhodnuté uznesením (vydaným vyšším súdnym úradníkom, pozn.) okresného súdu z 29. januára 2018, a to tak, že okresný súd uložil v konaní neúspešnému žalobcovi uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 149 644,11 €. Sťažnosť sťažovateľa z 19. februára 2018 proti označenému uzneseniu okresný súd uznesením z 12. júna 2018 zamietol a uznesením z 10. augusta 2018 okresný súd vykonal opravu výroku v uznesení z 29. januára 2018 tak, že žalobcovi uložil povinnosť uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 153 295,69 €.

3. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ namieta arbitrárnosť rozhodnutia okresného súdu o trovách konania z dôvodu, že okresný súd pri jej určení zobral za základ výpočtu odmeny právneho zástupcu len žalovanú istinu, nie však už jej príslušenstvo, ktoré je podľa sťažovateľa „... nepochybne taktiež žalovaným nárokom a ktoré možno presne kvantifikovať ku dňu vykonania jednotlivých úkonov“, avšak podľa okresného súdu „Cena príslušenstva sa má... do základu na určenie tarifnej hodnoty zahrnúť len vtedy, ak je príslušenstvo samostatným predmetom poskytovania právnej služby“.

4. V uvedených súvislostiach sťažovateľ v sťažnosti okrem iného tiež uviedol:

«Ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby.

Z hľadiska charakteru tarifnej odmeny tak ako je upravená vo vyhláske je zrejmé, že sa jedná o odmenu, ktorej výška vychádza z hodnoty veci, práva alebo plnenia a úmerne sa touto hodnotou zvyšuje, t. j. jedná sa o vyjadrenie logického princípu, čím hodnotnejšiu vec advokát zastupuje, tým vyššia je jeho miera zodpovednosti za zastupovanú vec a tým vyššia odmena mu logicky za každý úkon právnej služby patrí. Uvedené úzko súvisí aj s princípom zodpovednosti advokáta za škodu spôsobenú klientovi, kedy advokát, napríklad ak jeho

postupom dôjde k premlčaniu nároku klienta, zodpovedá klientovi za spôsobenú škodu, a to v plnej výške danej hodnotou nároku AJ S JEHO PRÍSLUŠENSTVOM.

Koncipovanie ustanovenia vyhlášky o tarifnej odmene zákonodarcom je tak logickým vyústením opísaného princípu “VYŠŠIA HODNOTA VECI-----> VYŠŠIE RIZIKO-----> VYŠŠIA ODMENA”, a preto je nevyhnutné ho aj takto logicky a systematicky vykladať. Reštriktívny výklad predmetného ustanovenia súdom v napadnutom ustanovení, kedy súd bezdôvodne a neopodstatnene vyradil hodnotu príslušenstva z tarifnej hodnoty veci, sa tak vyslovene prieči zákonnej dikcii, aj tu spomínanej logike, pričom je v jasnom rozpore s právom na náhradu trov konania.»

5. Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uznesením Okresného súdu Košice I v konaní so sp. zn.: 14 C/808/1994 zo dňa 12.06.2018 bolo porušené.

Uznesenie Okresného súdu Košice I v konaní so sp. zn.: 14 C/808/1994 zo dňa 12.06.2018 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Košice I vracia na ďalšie konanie.

Okresný súd Košice I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu sťažovateľa do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemá zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Pokiaľ ide o spôsob (formu) podania návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, tak podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 125 ods. 1 Civilného sporového poriadku návrh na začatie konania pred ústavným súdom sa podáva písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe, pričom podanie „vo veci samej“ urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne do desiatich dní doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu, pretože ak sa dodatočne nedoručí, tak na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

8. Podľa § 28 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov *elektronické podanie, vrátane príloh, má rovnaké právne účinky ako návrh na začatie konania, žaloba, žiadosť, sťažnosť, vyjadrenie, stanovisko, ohlásenie alebo iný dokument, vrátane príloh, ktoré sa podľa osobitného predpisu podávajú alebo doručujú orgánu verejnej moci v listinnej podobe.*

9. V zmysle druhej vety § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podaním „vo veci samej“, t. j. podaním spôsobilým iniciovať napr. konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, t. j. konanie vo veci sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby, rozumie iba taký návrh, ktorý obsahuje, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha (petit), odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy, pričom jednou z podstatných náležitostí takéhoto návrhu je, že ho musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

10. Ako už bolo uvedené, aj § 125 ods. 1 Civilného sporového poriadku rozlišuje medzi podaním v elektronickej podobe, ktoré je urobené „vo veci samej“ a ktoré nie je urobené „vo veci samej“, pričom len podanie v elektronickej podobe „vo veci samej“ je

potrebné autorizovať podľa § 23 ods. 1 zákona o e-Governmente, a to zaručeným elektronickým podpisom.

11. Podanie (sťažnosť) sťažovateľa „vo veci samej“, z ktorého (ktorej) je zrejmé, kto ho (ju) podáva, proti komu smeruje, v akej veci, z akých dôvodov a na základe akých dôkazov a akého rozhodnutia sa sťažovateľ domáha, ktoré bolo doručené ústavnému súdu elektronickou cestou, nie je v súlade s uvedenými zákonnými ustanoveniami opatrené zaručeným elektronickým podpisom sťažovateľa ani jeho právneho zástupcu, pričom do 10 dní od jeho podania nebolo ústavnému súdu doručené ani jeho doplnenie v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe so zaručeným elektronickým podpisom sťažovateľa alebo jeho právneho zástupcu, pričom ústavný súd na zaslanie takéhoto doplnenia nie je povinný vyzývať. Zaručeným elektronickým podpisom právneho zástupcu sťažovateľa je opatrené iba podanie (sprievodný list), ktoré nie je možné kvalifikovať ako podanie „vo veci samej“, pretože neobsahuje uvedené zákonné náležitosti takéhoto podania a je z neho zrejmé len oznámenie sťažovateľa, že podáva ústavnému súdu sťažnosť, pričom takéto podanie nie je samo osebe spôsobilé vyvolať konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

12. V záujme vyhnúť sa prílišnému formalizmu a poskytnutia materiálne právnej ochrany právam sťažovateľa ústavný súd nad rámec podotýka, že aj keby podanie sťažovateľa spĺňalo všetky zákonné náležitosti a bolo by opatrené podpisom (či už vlastnoručným alebo zaručeným elektronickým) sťažovateľa alebo jeho právneho zástupcu, bolo by ho potrebné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pretože rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 14 C 808/94 z 12. júna 2018 a dôvodmi v ňom uvedenými nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu.

13. Podľa sťažovateľa sa z hľadiska testu ústavnosti javí byť „spornou“ otázka, či pre účely výpočtu nároku na náhradu trov konania, resp. pre účely výpočtu odmeny advokáta, ktorá je ich súčasťou, je základom iba tarifná hodnota žalovanej istiny, alebo má byť jej

súčasťou okrem žalovanej istiny (pohľadávky) aj jej príslušenstvo, za ktoré sa podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka považujú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

14. V uvedenom smere okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Súd sa stotožnil s argumentáciou vyššieho súdneho úradníka, ktorý vychádzal pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny za jednotlivé úkony právnej pomoci len z výšky pohľadávky, a nie z pohľadávky zvýšenej o príslušenstvo, ako si uplatnil žalovaný, nakoľko úroky z omeškania sú len príslušenstvom pohľadávky. Ak by základom pre výpočet odmeny mala byť aj hodnota príslušenstva, musel by to zákonodarca výslovne uviesť vo vyššie uvedených vyhláškach upravujúcich odmeny a náhrady advokátov za poskytovanie právnych služieb. Súd dodáva, že cena príslušenstva sa má zahrnúť do základu na určenie tarifnej hodnoty len vtedy, ak je príslušenstvo samostatným predmetom poskytovania právnej služby, obdobne ako je to upravené pri súdnych poplatkoch. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj citované ustanovenie zákona, súd vyhodnotil, že podaná sťažnosť bola nedôvodná a rozhodol tak, že sťažnosť žalovaného zamietol.“

15. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) *ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.*

16. Z citovaného ustanovenia vyhlášky o odmenách advokátov explicitne vyplýva, že za tarifnú hodnotu pre výpočet odmeny advokáta sa považuje hodnota veci alebo práva, ktorých sa týka právna služba, a to v stave ich hodnoty, resp. v sume, ktorú vec alebo právo má v čase „... pri začatí poskytovania právnej služby...“, t. j. v prípade súdneho sporu je tým časom, kedy sa právna služba začína poskytovať, okamih začatia súdneho sporu, ktorý je nutné ustáliť z hľadiska určenia tarifnej hodnoty predmetu sporu pre účely výpočtu

odmeny advokáta, ktorý v záujme klienta (sporovej strany) bráni alebo popiera právo k tomuto predmetu sporu. Keďže podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka môže byť príslušenstvom pohľadávky úrok, úrok z omeškania, poplatok z omeškania a tiež náklady vynaložené na uplatnenie si pohľadávky, je možné, že niektorá z uvedených zložiek príslušenstva bude príslušenstvom žalovanej pohľadávky už pri začatí súdneho sporu (t. j. ak si žalobca už pri podaní žaloby uplatňuje peňažnú pohľadávku napr. s úrokom, nárok na ktorý žalobcovi vznikol ešte pred podaním žaloby, pozn.), takže v tomto rozsahu príslušenstva by aj bolo možné stotožniť sa s argumentáciou sťažovateľa, že základom pre určenie tarifnej hodnoty predmetu sporu by mohla byť nielen istina (pohľadávka), ale aj jej príslušenstvo v rozsahu, v ktorom existovalo v čase začatia súdneho sporu, keď začal advokát poskytovať právne služby. V žiadnom prípade však táto argumentácia neobstojí, pokiaľ ide o príslušenstvo pohľadávky, ktoré v čase začatia sporu neexistovalo a vzniklo a narastalo až v jeho priebehu, a to napr. aj v dôsledku plynutia času a dĺžky súdneho konania (napr. úroky z omeškania a pod.). Uvedenú skutočnosť nie je objektívne možné pripočítať na ťarchu sporovej strany, ktorá odmenu advokáta hradí.

17. V interakcii s už uvedeným je však v kontexte veci nevyhnutné prihliadnuť aj na tú časť znenia § 10 ods. 2 vyhlášky, ktorá pojednáva o tom, že za tarifnú hodnotu sa považuje v prípade peňažného plnenia výška tohto peňažného plnenia, ktorého „... *sa právna služba týka... pri začatí poskytovania právnej služby*“. Inými slovami, pre určenie tarifnej hodnoty je zohľadniteľná iba tá cena, resp. suma peňažného plnenia, ohľadom ktorého musí advokát vyvíjať svoju aktivitu na účely jeho uplatnenia alebo popretia v záujme úspechu v spore tej sporovej strany, ktorú v spore zastupuje. Z charakteru zložiek príslušenstva, tak ako sú uvedené v § 10 ods. 2 vyhlášky, vyplýva, že dôvod ich priznania nie je založený na spornosti ich hmotnoprávneho (základu) titulu, ale majú skôr charakter buď akejsi sankcie za neplnenie alebo za oneskorené plnenie istiny (úrok z omeškania, poplatok z omeškania, náklady na vymoženie pohľadávky) alebo majú charakter akejsi odplaty, ktorú musí dlžník zaplatiť veriteľovi za to, že mu veriteľ poskytol na istý čas istinu v podobe peňažného plnenia (úrok), pričom ich suma sa iba mechanicky odvíja (je odvodzovaná) a je závislá od sumy istiny, ktorej hmotnoprávny titul nie je sporný. Ak je však hmotnoprávny titul istiny sporný, právna služba advokáta v spore sa primárne týka iba

a práve obhajovania alebo popierania dôvodov vzniku a trvania tohto hmotnoprávneho titulu istiny, nie však právneho titulu príslušenstva tejto istiny, ktoré je len odvodené (závislé) od istiny. Inými slovami, priznanie príslušenstva závisí od priznania istiny a iba ak je sporová strana úspešná, čo sa týka istiny, môže byť úspešná, aj pokiaľ ide o jej príslušenstvo, nie naopak, preto musí advokát v prvom rade vyvíjať svoju aktivitu v súvislosti s bránením alebo popretím istiny. A contrario sporová strana nemôže byť úspešná, iba čo sa týka priznania príslušenstva, ak nie je úspešná, aj čo sa týka priznania istiny, ktorej uplatňovania alebo bránenia sa tak právna služba prioritne a výhradne týka, preto práve hodnota istiny v čase začatia poskytovania právnej služby (začatia sporu), ktorej sa poskytovanie právnej služby týka, je tarifnou hodnotou, ktorá je základom pre určenie odmeny advokáta. A simili, ako to ustálil aj okresný súd, hodnota príslušenstva by predstavovala tarifu pre určenie odmeny advokáta v prípade, ak by bola samostatne predmetom sporu, a teda výhradne jej by sa týkala právna služba advokáta.

18. V kontexte danej veci súdne konanie, o ktorej začalo v roku 1994, bol pri začiatku poskytovania právnej služby advokátom sťažovateľ a predmetom sporu iba nárok na zaplatenie istiny v sume 100 000 Sk bez príslušenstva, takže právna služba advokáta sa týkala výhradne popieraniu tohto nároku na zaplatenie istiny (sťažovateľ bol v procesom postavení žalovaného, pozn.) a až s počiatkom od 1. mája 1995 žalobca jednako rozšíril sumu žalovanej istiny na 1 100 000 Sk a jednako si už uplatnil aj úrok z omeškania (príslušenstvo). Z uvedeného je teda zrejmé, že u sťažovateľa nemohlo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie tým, že základom pre určenie tarifnej hodnoty sporu bola zohľadnená iba suma istiny bez príslušenstva, pretože toto nebolo predmetom žaloby pri začiatku poskytovania právnej služby a nebolo cieľovým objektom procesnej aktivity advokáta, ktorého by sa poskytovanie právnej služby prioritne týkalo.

19. Vzhľadom na uvedené by bolo možné konštatovať, že závery okresného súdu v napádanom uznesení sú ústavne udržateľné, nevykazujú znaky svojvôle a neodporujú aplikovanej právnej úprave spôsobom, ktorý by mohol mať za následok namietané porušenie sťažovateľom označeného práva.

20. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení rozhodnutia všeobecného súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní sťažovateľovi úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia jeho práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. novembra 2018